

2013 T972(2)

20 oktober 2015

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. J.P.C. van den Bogaard, advocaat te Eindhoven,

tegen:

(*wijlen*) **[naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven lid van de Congregatie Fraters Maristen (o.a. in Nederland).

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 19 augustus 2013. Op 20 september 2013 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van [naam] Overste van de Congregatie Fraters Maristen in Nederland.

Op 18 december 2013 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden waarbij besloten werd tot ongegrondverklaring van de klacht wegens het ontbreken van steunbewijs. Op 1 juni 2015 is er een verzoek tot herziening op de griffie ingekomen van mr. J.P.C. van den Bogaard voornoemd. Op 30 juni 2015 heeft de bijzondere kamer van de Klachtencommissie de herziening gegrond verklaard en bepaald dat de zaak opnieuw behandeld moest worden.

Op 17 september 2015 heeft daarop te Utrecht een nieuwe zitting van de Klachtencommissie in raadkamer achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

2. De klacht

2.1. Klager heeft een moeilijke vroege jeugd gehad. Bij zijn vader was sprake van alcoholmisbruik en de kinderen werden te hard aan het werk gezet. Daarnaast kon klager thuis niets goed doen terwijl zijn broers werden beschermd. Klager is eerst een jaar naar de Mulo gegaan. In 1958 mocht hij als 13-jarige naar 'kostschool', het jongensinternaat [naam] in [plaats]. Aanvankelijk deed dit klager goed en zijn schoolresultaten waren zeer goed. Na de kerstvakantie mocht hij direct in het tweede jaar verder. Rond die periode is het misbruik begonnen en gingen de schoolresultaten bergafwaarts.

Aangeklaagde was Frater econoom en tevens ziekenbroeder in het internaat. Klager werd op een gegeven moment ziek en hij werd onderzocht door aangeklaagde. Tijdens dit onderzoek werd hij betast in de liesstreek in de buurt van zijn blote geslachtsdelen. Later bleek hij een blindedarmontsteking te hebben, waarna drie weken verblijf in het ziekenhuis volgde. Toen hij weer terug was op het juvenaat kwam aangeklaagde hem op zijn kamer bezoeken.

Aangeklaagde begon aanvankelijk op subtiële wijze klager te masseren, ter bevordering van de wondgenezing. De betastingen kwamen steeds vaker voor en gingen verder, naar zijn geslachtsdelen. Vervolgens werd klager oraal bevredigd door aangeklaagde waarna klager dit op zijn beurt ook bij aangeklaagde deed, op een bepaald moment minstens een keer per week. Aangeklaagde ging zelfs zo ver dat hij klager anaal penetreerde, naar schatting zo'n tien keer. Klager is hierdoor een keer ingescheurd. Aangeklaagde werd daarbij steeds grover en brutaler, sadistisch. Nadat dit ongeveer vier maanden had plaatsgevonden, heeft klager dit aan frater [voornaam] (aangeklaagde in de zaak 2013T972(1)) verteld. Vanwege het door klager ondergane seksueel misbruik door frater [voornaam] dacht klager dat het misbruik normaal was. Pas toen er geweld aan te pas kwam heeft hij frater [voornaam] ingelicht waarna het misbruik door aangeklaagde is gestopt.

Bij een bezoek aan huis heeft hij zijn moeder ingelicht over het misbruik. Zij reageerde: "Dat doen die mensen niet, dat heb je gedroomd. Zeg het maar tegen niemand, ik praat wel met je vader." Zijn vader heeft hem vervolgens bij de keel gegrepen en hem bedreigd 'dood te slaan' als hij iets aan anderen zou vertellen, want dan zou deze mogelijk veel klandizie - hij leverde [producten] aan alle kloosters, pastorieën et cetera in de omgeving - verliezen. Het misbruik is gestopt toen klager in 1960 uit het internaat wegliep omdat hij uit het niets werd mishandeld door frater [naam], die hij toen heeft teruggeslagen.

2.2. Nadat klager van school was gegaan, werd hij direct door zijn vader naar een schoenenfabriek gestuurd om ongeschoold werk te doen. Klager kon moeilijk een baan houden omdat hij snel agressief werd als hij onrecht bespeurde. Na een aantal jaren zware lichamelijke arbeid is hij in dienst gegaan alwaar hij alsnog zijn Mulodiploma haalde.

Klager heeft een slechte puberteit gehad omdat hij zeer onzeker was over zijn seksualiteit. Hij wist niet of hij op jongens of meisjes viel, hetgeen hij in verband brengt met zijn tijd op het internaat. Later is hij getrouwd en heeft hij met zijn vrouw drie kinderen gekregen.

Op dit moment heeft klager ernstige psychische klachten als gevolg van het oprakelen van alle herinneringen omtrent het seksueel misbruik. Hij heeft hiervan pas eind 2011 melding gedaan en het toen ook pas aan zijn vrouw verteld. Daarvóór heeft hij het alleen ooit aan zijn huisarts verteld maar die heeft daarop geen actie ondernomen. Via het Meldpunt Seksueel Misbruik RKK is hij in contact getreden met vertrouwenspersoon mevrouw [naam], met wie hij een eenmalig gesprek heeft gehad. Hij is van 1 februari 2012 tot 18 april 2013 door middel van medicatie en EMDR behandeld voor een posttraumatische stressstoornis en depressieve klachten. Hij heeft nog steeds veel moeite om erover te praten.

2.3. Klager wenst genoegdoening. Hij wil enerzijds niets meer met de kerk te maken hebben maar wordt anderzijds via de media steeds weer geconfronteerd met het misbruik dat op grote schaal is voorgekomen. Hij wil graag dat de kerk verantwoording aflegt voor hetgeen hem (en anderen) is aangedaan, ook in de vorm van financiële compensatie.

Daarnaast hoopt hij met deze procedure een begin te maken met de verwerking van hetgeen hem is overkomen. Het heeft al geholpen dat hij ermee naar buiten is gekomen en hij hoopt zijn problemen dan ook verder aan te kunnen pakken.

3 De reactie

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. De Overste heeft in zijn (aanvankelijke) reactie gesteld onderzoek te hebben verricht naar archiefgegevens van het internaat. Dit leverde alleen namenlijsten en cijferlijsten van leerlingen op die in die tijd op het internaat en de Muloschool verbleven. Ook klagers naam stond vermeld als leerling op het internaat en de Mulo.

Aangeklaagde is in [jaar] op 68 jarige leeftijd in [plaats] aangekomen en is er gebleven tot [maand] [jaar]. Hij was de econoom van het internaat en de ziekenbroeder. In [land] is hij tientallen jaren onderwijzer geweest, Overste en econoom van verschillende gemeenschappen en scholen. Hij stond bekend als een eerlijk en rechtschapen mens, streng voor zichzelf, mild voor anderen. Er zijn geen aanwijzingen gevonden waaruit kan worden afgeleid dat het toenmalig gezag mogelijk op de hoogte is geweest van eventuele misdrijven van deze aangeklaagde. Ook uit het onderzoek van de Commissie Deetman zijn geen aanwijzingen naar voren gekomen van seksueel misbruik door aangeklaagde.

De Overste merkt op dat het beschamend is om te moeten lezen dat klager door meerdere broers is misbruikt. Zij hebben daarbij niet alleen misbruik gemaakt van hun machtspositie maar ook van de kwetsbaarheid van klager. De Congregatie bewondert de moed van klager om met zijn verhaal naar buiten te komen. De Congregatie acht dit misbruik zeer verwerpelijk; het is in strijd met alles waarvoor zij als Congregatie en religieus staan. De Overste heeft klager aangeboden een persoonlijk gesprek met hem te voeren.

4 De beoordeling

4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3. Er zijn ongeveer zevenenvijftig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken.

4.4. De Klachtencommissie acht het seksueel misbruik als zodanig voldoende aannemelijk gelet op het verslag van de vertrouwenspersoon en de sociaal geriatier. Daarnaast is er de gegrond verklaarde klacht met nr. 2014W1301 tegen dezelfde aangeklaagde. Op grond daarvan kan echter niet de aard van het gestelde seksueel misbruik volledig aannemelijk worden geacht.

4.5. De Klachtencommissie maakt een onderscheid in de klacht ten aanzien van de volgende handelingen:

1. het betasten van het blote geslachtsdeel van klager en het over en weer oraal bevredigen (tot aan ejaculatie);

2. het anaal penetreren van klager.

De Klachtencommissie is van oordeel dat het seksueel misbruik, zoals vermeld onder 1, voldoende aannemelijk is geworden.

Gebleken is (uit het advies van de Klachtencommissie d.d. 13 januari 2014) dat klager zijn verhaal op authentieke wijze heeft verteld. Voorts is een andere klacht van klager (met zaaknummer 2013 T972) gegrond verklaard. Dit zegt naar het oordeel van de Klachtencommissie iets over de betrouwbaarheid van klager. Ook neemt de Klachtencommissie de inhoud van de brief van [naam] overste van de Congregatie Fraters Maristen d.d. 29 januari 2014 mee in haar overweging. Uit deze brief blijkt dat de Overste erg onder de indruk is geraakt van de oprechtheid en bescheidenheid van klager. Tenslotte is er het tegen aangeklaagde gegrond verklaarde advies in de klacht met zaaknummer 2014 W1301, waarin aangeklaagde een 12 of 13-jarige jongen aan diens blote geslacht heeft betast. De Klachtencommissie overweegt dat het in de zojuist aangehaalde zaak bij betasten is gebleven, ofschoon dit te maken gehad zou kunnen hebben met het verzet van de betreffende klager. De Klachtencommissie acht op grond van het vorenstaande niettemin aannemelijk dat klager in 1959, gedurende een periode van vier maanden, eens per week seksueel misbruikt is. Dit misbruik heeft bestaan uit het betasten van klagers geslachtsdeel en het over en weer oraal bevredigen tot aan de ejaculatie.

4.6. Voor het anaal penetreren van klager zoals genoemd in 4.5. onder 2. acht de Klachtencommissie echter onvoldoende steunbewijs aanwezig. De Klachtencommissie overweegt hiertoe dat niet alleen in de andere, gegrond verklaarde, klacht tegen aangeklaagde daar geen sprake van is, maar dat ook in de verklaringen van de vertrouwenspersoon en de sociaal geriater daar geen aanwijzingen voor zijn. Niettemin heeft de Klachtencommissie op grond van het hiervóór overwogene wel aannemelijk geacht dat de aangeklaagde verder is gegaan dan het (eenmalig) betasten zoals in de andere klacht, maar dat voor het penetreren - de zwaarste vorm van seksueel misbruik - niet voldoende feiten en omstandigheden zijn gebleken om ook dat aannemelijk te verklaren.

4.7. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas 15 jaar oud. Aangeklaagde was voor hem iemand waarin hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.8. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

4.9. Over het verzoek van klager om financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Overste van de Congregatie Fraters Maristen in Nederland de klacht zoals omschreven onder 4.5 sub 1 gegrond te verklaren en voor het overige niet gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 20 oktober 2015 door mr. G.A.M. Stevens, voorzitter, W.A.M.C. Mol en Zr. J.G.M. Verwijs, O. Praem, leden, bijgestaan door mr. H.L. Miedema, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.